

Mimari Değerleri Koruma Üzerine: Venedik Pamuk Fabrikası Örneği

Cansın İlayda ÇETİN*

Öz

Amaç: Günümüzde çoğu tarihi yapı, işlevlerini yitirmiş ve başka amaçlara hizmet edecek şekilde restore edilmiştir. İşlevini yitirmiş olan yapıları yeniden yapılandırmak, sadece binaların korunmasını değil, bu binaların hizmet ömrünün uzatılmasını da sağlamaktadır. Yapının sürdürülebilir ve yaşanabilir hale getirilmesi için yeniden işlevlendirilmesi fikrinden yola çıkan bu çalışma; geçmişte farklı işlevler için kullanılan ve sonradan dönüştürülen binaların tasarım anlayışı ile mimari ilkeleri arasındaki ilişkisi ile uyumunun ortaya konması amaçlanmıştır.

Yöntem: Venedik'te yenilenen tarihi yapılardan seçilen Pamuk Fabrikası örnek alınarak, SWOT analiz yöntemiyle yenileme araştırması ve bahsedilen eski yapı ile yeni mimarisi arasındaki ilişki incelenmiştir. Swot maddeleri, çevresel, mimari ve teknik olarak yapının hem içsel faktörlerini hem de dış etmenlerini değerlendirecek şekilde oluşturulmuştur.

Bulgular: Bu yöntemle incelenen yapıya yüklenecek fonksiyonun; bu açıdan girdileri tespit edilerek, avantajları ve dezavantajları ortaya konmuştur. Ayrıca, binanın mevcut durumunun, yüklenecek olan yeni fonksiyona uygunluğunu anlamak için cevaplar bulunmuştur.

Sonuç: Bu doğrultuda başta mimari değerleri koruma teorisi ve etiği ile desteklenen çalışmada, sonrasında yapılan mekânsal analizler sonucunda, yeniden işlevlendirme önerilerinin sistematik bir değerlendirilmesi yapılmış olup işlevsel öneriler üzerinden seçim ölçütleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Fiziksel Çevre Kontrolü, Yeniden İşlevlendirme, İç Mimari Tasarım, Mimarlık ve Tasarımda Ekoloji.

On Preserving Architectural Values: The Case of the Venice Cotton Factory

Abstract

Purpose: Today, most historical buildings have lost their functions and have been restored to serve other purposes. Reconstructing structures that have lost their function not only protects the buildings, but also prolongs the service life of these buildings. Starting from the idea of re-functioning the building to make it sustainable and livable; It is aimed to reveal the relationship and harmony between the design

---

Özgün Araştırma Makalesi (Original Research Article)

Geliş / Received: 18.02.2021 **Kabul / Accepted:** 22.11.2021

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı, İstanbul, Türkiye, E-posta: cicetin@gelisim.edu.tr **ORCID** <https://orcid.org/0000-0003-4895-0411>

concept and architectural principles of the buildings that were used for different functions in the past and were later transformed.

Method: By taking the Cotton Factory, which was selected from the renovated historical buildings in Venice, as an example, the renovation research with the SWOT analysis method and the relationship between the mentioned old building and the new architecture were examined. The SWOT items were created to evaluate both the internal and external factors of the building as environmental, architectural and technical.

Results: The function to be loaded into the structure examined by this method; In this respect, its inputs have been determined and its advantages and disadvantages have been revealed. In addition, answers were found to understand the suitability of the current state of the building for the new function to be installed.

Conclusion: In this direction, in the study, which was supported by the theory and ethics of preserving architectural values, a systematic evaluation of the re-functioning proposals was made as a result of the spatial analyzes made afterwards and the selection criteria were determined based on the functional suggestions.

Keywords: Sustainability, Physical Environmental Control, Re-functioning, Interior Design, Ecology in Architecture and Design.

1. Giriş

İnsanın doğaya karşı tutumu ve doğa ile ilişkisi dinamik bir süreçtir. Bu açıdan bakıldığında, bu sürecin toplumsal gelişimin kültürel olgularla aynı anda değişmesi gibi tüm toplumsal koşulların, ekolojinin bir parçası olarak geliştiği de söylenebilir. Zaman içinde yapım amacına göre kullanılmayan birçok yapının yeniden kullanılabilme potansiyeli vardır ve talep edilen yeni kullanıma uyum sağlamak için değerlendirilmelidir. Bunlar yapı, çevre, ekonomi, işlev gibi bazı nedenlerden dolayı mimari planlamasına ve kullanım amacına ulaşamayan yapılar olsa da tarihi ve kültürel geçmişi olan yapılar olabilmektedir. Bu binalar, işlevlerine ve boyutlarına bağlı olarak buldukları şehirde ikonik değerler oluşturabilmektedirler. Fakat ne var ki, korumacılık adına müdahale edilmemesi, belirli bir süreçte bina ve anıtsal yapılarının kullanılmaması, yapının zamanla çevre koşullarına karşı kendini koruyamamasına ve yıkılmasına yol açacaktır. Bu nedenle yeniden işlevlendirme yöntemi ile oluşan sürdürülebilirlik kavramı; siyasette, kültürde, toplumda, ekonomide ve yönetimde yerini almaktadır. Ayrıca birçok kriter çerçevesinde yapılması öngörülen yeniden işlevlendirmenin kontrolü de gerekli hususlar arasındadır.

Bu bütüncül yaklaşım, sorunun nedenlerini ve evrimini incelemeyi gerektirmekte ve doğal olarak çeşitli meslek grupları ile toplum arasındaki ilişkinin önemini ortaya çıkarmaktadır. Günümüzde de "yeniden işlevlendirme" kavramına ilişkin tematik yaklaşımlar, mimarlık ve kentsel planlama alanında varlığını sürdürmektedir. Toplumsal bütünleşme amacı ile meslek gruplarından elde edilen öneriler mimarlar ve kentsel planlama ekiplerine veri oluşturmaktadır.

Kısaca, kent yaşamı ve kültürel farklılıklar; bölge yaşamında ve toplumun ihtiyaçlarında farklar oluşturmaktadır. Bu çalışmada ise yeniden işlevlendirme kavramının gelişiminin, mimari tasarım ve üretim sürecine katkısı ele alınmıştır. Bunun ışığında, işlevini kaybetmiş yapıların farklı fonksiyonlarla yeniden hayata kazandırılması ve kentliye nasıl sunulduğu bir örnek üzerinden incelenmiştir. Şehrin gelişim sürecine bağlı olarak, bahsedilen yapının önceki işlevleri, dönüşüm süreçleri ve yeni kullanımı ele alınmıştır. Özetle, yeniden işlevlendirme kavramı tanıtılarak, gelişimi ve avantajları sunulmuştur.

1.1. Yeniden İşlevlendirme

"Yenilik", toplumdaki kişilerin düşündüğü, ürettiği ya da icat ettiği durumları veya buluşları kabul ederek gerçekleşir. Her yenilik, önceki bilgilere dayalı olarak gelişmektedir. Kültürel birikimin temeli de aslında budur. Öte yandan kültürel bilginin toplumdan önce edinilmesi gerektiği bilinen bir gerçektir. Örneğin teknolojinin gelişmesi sayesinde orijinal malzemeler yerine modern malzemelerin kullanılması yeniliğin getirdiği değişikliklere bir örnektir. Bunun yanı sıra, "yayımla" bir başka kültürel değişim sistemidir. Zaman geçtikçe toplum ve mekân bu yayımla ile kaçınılmaz olarak değişmiştir. Özünde "değişim", her bir değeri günümüz ihtiyaçlarına göre güncellemek ve yansıtmak dâhil olmak üzere kültürel kimliğin sürekliliğini sağlayan bir yeniden şekillenme halidir. Bu nedenle, kültür ne kadar çeşitli ve bağlantı ne kadar kuvvetliyse, değişmek ve çeşitli hale gelmek o kadar kolay olmaktadır. Mevcut kültürel özelliklerin değişimi ve gelişimi dışarıdan alınanlar doğrultusunda gelişmektedir (Haviland, 1990). Bu açıdan bakıldığında, yeniden işlevlendirme genellikle bir koruma teknolojisi olarak kullanılmakta ve yapının ömrünü uzatmaktadır.

Morley ve Robins'e göre yeniden işlevlendirme, bina ile çevre arasındaki etkileşimi artırarak işlevsellik değerini ortaya çıkaran alternatif bir inşaat üretim teknolojisidir. Ayrıca günümüzün tarihi yapılarını koruma yöntemi olarak kullanabilmekte ve hizmet ömürlerini uzatabilmektedir. Toplumun gelişmesiyle birlikte yer yer kültürel değişimler yaşanmıştır. Uzamsal ölçekteki değişiklikleri algılamak için geometrik bütünlüğü değil, mekânın deneysel faktörlerini kontrol etmek gerekir. Bu anlamda yapı, sadece kültürel sürekliliğin temel unsuru değil, aynı zamanda bu sürekliliğin yaşadığı değişimlerin de temel nedenidir. Yapının sürekliliğini garanti

eden, onun fiziksel uygunluk parametreleri değil, kendileri ve çevresiyle birlikte yaşayan insanların deneyimleridir (Morley ve Robins, 1997, s. 107).

1.2. Yeniden İşlevlendirmenin Önemi

Yeniden işlevlendirme kavramı, kültürel mirasın sürdürülmesi ve korunması için çok önemlidir. Ahunbay (2011, s. 8), bu konudaki hassasiyetini; bir mimari anıtın yapılış amacını artık karşılayamaması durumunda korunmasının, pratik bir ihtiyaç olmaktan çıkıp kültürel bir zorunluluk haline geleceğinden bu konuya verilen önemin gelecek nesillerin kültürel olgunluğu ve kültürel miraslarını koruma istekleriyle paralel olduğuna vurgu yaparak ifade etmektedir.

Çoğu terk edilmiş binanın, hayatta kalması ve bunlardan yararlanılması için yeni çözümler geliştirilmelidir. Bu yapıların hizmet ömrü, mümkün olduğunca binanın amacına ve dolayısıyla bakım süresine bağlıdır. Bu binaların yeniden kullanımı; kültür ve tarihin sürekliliğini sağlamanın yanı sıra enerjiden çok emeğe dayalı, çevrede enerji tüketimini azaltan, ekonomik kalkınmayı sağlayan ve şehrin çevresini etkileyen yoğun bir süreci izlemektedir. Kaynakları olabildiğince verimli kullanmak; ekonomik fayda sağlamak adına eski binaları yeniden kullanmak ve sürdürülebilir yöntemleri benimsemek önemlidir. Böylelikle mevcut binaların değerlendirilmesi ile yapısal hasarın doğal çevre üzerindeki etkisi azaltılabilmekte, eski yapıların ve yaşamsal ortamların kalitesinin iyileştirilmesinin faydaları bu şekilde elde edilebilmektedir. Çünkü geçmiş yaşam bilgilerinin aktarılmasında en somut fiziksel referans, kültürel ve tarihi değeri olan yapılardır. Bu nedenle kompakt, büyük ve yeniden kullanılabilir bir yapıyı korumak çok önemlidir (Mendilcioğlu, 2012, s. 4-12).

Yeniden kullanım potansiyeline sahip binalar belli bir döneme tanık olduysa, tarihi ve kültürel değeri olan bu yapıları korumak farklı faydalar sağlayacaktır. Kaçınılmaz olarak güncellemeden sonra şehre birçok farklı fayda getirecektir. Örneğin, bir Viyana gaz sayacını sökmenin maliyeti 57 milyon Euro olarak tahmin edilmektedir. Ancak, mevcut işlevlerini yerine getirmek 35 milyon Euro'ya mal olmaktadır. Endüstriyel binaların işlevlerini yeniden inşa ederken; genel yönelim onları kültürel alanlara dönüştürmektir. Mevcut yapılar arasında endüstriyel yapılar; fonksiyonları gereği oldukça sağlam ve dayanıklı bir yapıya sahip, şehirden daha büyük, korozyona, titreşime ve diğer dış etkenlere dayanabilir. Dolayısıyla bu yapılar işlevini yitirdiğinde demontaj maliyeti çok yüksektir. Dahası, yapının çökmesi sırasında oluşabilecek çevresel zararın maliyeti de yeniden işletmeyi özellikle ekonomik hale getirmektedir. Ayrıca yapılan analizler sonucunda son 20 yılda turizm kavramının yeniden gündeme gelmesi nedeniyle şehrin kültürel ve ekonomik gelişmişlik seviyesinin iyileştiği bilinen bir gerçektir (Özmehmet, 2007, s. 816-818).

1.3. Yeniden İşlevlendirme ile Edinilen Kazanımlar

Teknolojik gelişmeler ve bununla birlikte gelişen üretim sistemlerindeki değişikliklere bağlı olarak bazı tarihi yapılar işlevini koruyarak geliştirilmiş, işlev değiştirerek varlığını sürdürmüş ancak bunların dışında kalan bu değişime ayak uyduramayan veya yeniden işlevlendirilerek kazanılmayan tarihi yapılar terkedilmiş ve atıl kalmıştır. Yeniden işlevlendirilerek kazanılan yapılar yeni fonksiyonları ile şehrin cazip alanlarına dönüşerek hem tarihi dokunun korunmasında hem de sosyo-ekonomik bağlamda şehre fayda sağlamaktadır. Yeni işlevlerine bağlı olarak toplumsal bağ ve kent kimliği üzerinde destekleyici rol üstlendiği de görülmektedir. Mevcutta var olan bir yapının tarihi değeri bir kenara bırakıldığında şehrin ve toplumun istekleri çerçevesinde yeni oluşan ihtiyacı karşılamak adına yapılacak yeni bir yapının maliyeti mevcut bir yapının dönüştürülmesinden daha yüksek olacağı için, yeniden İşlevlendirme yöntemi ülke ekonomisine de katkıda bulunmaktadır. Netice itibari ile şehre yeni katılan işlevsel değer aynı zamanda şehrin ekonomik değerine de katkı sağlamaktadır. Katkı sağlayan yeniden işlevlendirmelere örnek vermek gerekirse; atıl eski depolar konutlara, gaz sayaçları dalış okullarına veya deneysel müzik laboratuvarlarına dönüştürülmüştür. Eski tren istasyonları günümüz teknolojisine uyum sağlayacak şekilde geliştirilmiş ve ayrıca bir ek işlev daha üstlenerek sanat galerilerine dönüştürülmüştür. Yeniden işlevlendirme sürecinde birlikte düşünülmesi gereken; mimari estetik kaygılar, yeni yüklenecek işlevin yapının ruhu ile uyumu, üretim maliyetinin kendini ekarte etme süreci, topluma, şehre turistik ve işlevsel açıdan getirileri, kayıpları ve uyumu, sürdürülebilirlik açısından yapının yenileme ve kullanım süreçlerinin etkileri gibi faktörler göz ardı edilmemelidir. Bu faktörlerin yanı sıra yasalar ve mevzuatlar çerçevesinde yapılacak olan yeniden işlevlendirmenin değerlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle, zaman içinde şehrin yayılması nedeniyle şehrin içinde kalan ancak önceleri şehrin dışında konumlandırılmış büyük metrajlı yapılar santraller, fabrikalar, hava alanları gibi, yapıların yeniden işlevlendirilerek kullanıma sunumu şehrin sosyo- ekonomik yapısı açısından daha olumlu sonuçlar meydana getirmektedir.

Kısacası, atıl kalmış bu yapıların yeniden işlevlendirilmesi ile kültürel miras korunabilmekte ve yapı yeniden günlük hayat akışında yerini alabilmektedir. Endüstriyel mirasın korunması, kentsel kimliğin ve farkındalığın gelişmesine fayda sağlamakta ve bu sayede toplum kültürel mirasın yönetimi, çevrenin korunması ve kalkınma dinamiklerini stratejik bir bakış açısıyla yönetebilmektedir. Bunun yanı sıra, yeniden işlevlendirilen bu yapılar üstlendikleri fonksiyonlara bağlı olarak yakın çevrelerinin gelişimine de katkı sağlamaktadır. Ziyaret ve kullanım talepleri çerçevesinde yeni bir cazibe merkezine dönüşen yapı çevresinde yeme-içme alanları, mağazalar açılmaktadır. Öncesinde atıl kaldığı ve güvensiz kabul edilen bu yapılar ve çevreleri şehrin yeni yaşam ve konut merkezlerine dönüşmektedir.

Yeniden işlevlendirmenin enerjyi korumanın etkili bir yolu olduğunu Shaviv "Yeniden işlevlendirmenin amacı, çevresine duyarlı, az enerji tüketen, çevre üzerinde en az olumsuz etkiye sahip, kullanıcılarına sağlıklı ortamlar sunan ve konfor koşullarını optimum düzeyde sağlayan binaların tasarlanmasıdır" şeklinde ifade etmektedir (Shaviv, 2001, s. 275).

Avrupa ülkelerinde daha önceki tarihlere dayanan bu kavram, son zamanlarda Türkiye'de de kullanılmıştır. Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen beş yıllık kalkınma planı 1963 yılında ilk kez uygulanmıştır. Bu planların amacı, ülke genelinde sanayi ve tarımın hızlı ve dengeli gelişmesinin yanı sıra ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın sağlanmasıdır. Ayrıca kaynakların etkin kullanımı, yerleşim, kentleşme ve sağlıklı bir doğal çevrenin oluşturulması için önerilerde bulunarak ve stratejiler sunarak bir kalkınma çerçevesi oluşturulmaya başlanmıştır (Bozkurt, 2012).

Sonuç olarak şöyle özetleyebiliriz ki; yeni yapıların ve onların ihtiyacı olan alt yapı ve benzeri taleplerinin karşılanması yerine mevcutta şehirle bu bağlara sahip işlevini yitirmiş atıl kalmış yapıların yeniden işlevlendirilerek kullanımı bir nevi geri dönüşüme sokulması çevreye verilen zarar ve enerji tüketimi açısından daha olumlu sonuçlar doğurmaktadır.

1.4. Modern Koruma Teorisi

Yapının biçimi ve işlevi birbiri ile direkt ilişkili iki öğedir. Bu nedenle yapılacak yeniden işlevlendirmede seçilecek fonksiyonun yapının biçimsel özellikleri ile uyumlu olmasına dikkat edilmelidir. Yeni işlevin gerektirdiği ihtiyaçlara, mevcut yapıya yapılacak en az müdahale ile ulaşabilmek, fonksiyon sürekliliğini ve yapı-işlev bütünlüğünün kurulmasında etkin rol oynamaktadır. Bu sayede mekânın kullanımından en yüksek verimi elde edebilmektedir.

Ancak uygulanacak farklı fonksiyonların yenilenen binanın yapısına uyum sağlaması oldukça güçtür. Bu gibi tarihi yapılara yapılacak yeni eklerin tasarımı, İngiltere'de de 19. yüzyılın sonundan başlayarak önemsenen konularından biri olmuştur. John Ruskin ve William Morris'in öncülüğünü yaptığı modern koruma teorisi, özgün malzemenin belge niteliğine odaklanarak dönemin üslup birliğini dayatan restorasyonlarına karşı durmaktadır. Tarihi yapıların onarımlarında, mevcut malzemenin elverdiği ölçüde yapının özgünlüğüne saygı gösteren müdahaleleri destekler (Pendlebury, 2009; Emerick, 2014). Morris'in kurucularından olduğu Eski Yapıları Koruma Derneği (Society of Protection of Ancient Buildings), 1877 tarihinde yayınladıkları Manifesto (SPAB, 2018)'lerinde korumaya yaklaşımlarını ortaya koymuşlardır. SPAB'ın günümüzde de halen bağlı oldukları ilkelerinden biri, tarihi bir yapının güncel kullanımını devam ettiremeyecek hale gelmesi durumunda yapının yaşayan bir tanık olarak mevcut değerleriyle korunması, onu değiştirecek bir müdahalenin yapılmaması gerektiğidir. Uluslararası

rehber belgelerin de tarihi yapılara yeniden işlev verme konusunu ele aldıkları görülmektedir. Uluslararası yaygınlığı en fazla olan koruma belgelerinden Venedik Tüzüğü (ICOMOS, 1964)'nün 12. maddesi konuya şu şekilde değinmektedir: Eksik kısımlar tamamlanırken, bütünle uyumlu bir şekilde bağdaştırılmalıdır; çünkü, yapısal elemanların ve işlevsel gerekliliklerin kesişmemesinden kaynaklanarak, alanlarda ölü bölgeler oluşmaktadır ve bu durum kullanım verimliliğinin düşük kalmasına neden olmaktadır. Bunlar, eski özelliklerle eşleşmeyen 'belirli' yeni özelliklerin sonuçlarıdır (Cunnington, 1998; Orbaşlı, 2008, 185; Schmidt, 2009, 114). Örneğin, ortamın farklı ve benzersiz biçimleri, mimari özellikleri nedeniyle, diğer yapılarla büyük ölçüde uyumsuz ve dengesiz olabilmektedir. Bu nedenle bu binaları yeniden inşa ederken tarihi, teknik ve kültürel platformlarda koordinasyon sağlamak, mimari trendleri sürdürmek, toplumsal değerleri birleştirmek, ekonominin ve bölgenin bütünlüğünü kurmak için önemlidir. Kısacası, iç mekân düzenlemelerinde yeniden işlevlendirmeler nedeniyle eksiklikler oluşabilmektedir. İç ve dış uyumsuzlukları nedeniyle bu tarihi ve kültürel açıdan değerli yapılar, sahte ve tanınmaz hale gelerek tarihe olan katkılarını kaybetmişlerdir (Aydın ve Yıldız, 2010, s. 18-19). Bu noktada gerçekleşecek olan girişimlerin belirli değerler ve etik kurallar çerçevesinde ilerlemesi gerekmektedir.

1.5. Mimari Değer ve Koruma Etiği

Kültürel ve doğal miras toplumsal gelişimler ve çevresel faktörler ile bölge insanlarına sunulmuş özel değerlerdir. Aynı zamanda bir dünya mirası olarak bu değer ve önem çerçevesinde korunmalı ve sonraki nesillere aktarılmalıdır. Kültür varlıkları, ait olduğu kültürlerin estetik veya kurgusal olarak nitelikli birer temsilcisi ve tanıdığı olabildiği gibi bir üretim yöntemine ait ilkel bir teknik olarak dahi korunmalı ve sahip çıkılmalıdır. Bu yöntem ilk bakışta kişisel gibi görünse de mimarlık, planlama, mimarlık tarihi, sanat tarihi gibi ilgili dalların bilimsel standartlarına göre değerlendirilirse doğru ve etkili sonuçlar alınabilir (Daifuku: 1979). "Yapı topluluğu", kültürel ve doğal mirasın tanımlarından biridir ve "mimarisi, uyumluluğu veya arazi üzerindeki konumu nedeniyle tarihte, sanatta veya bilimde özel evrensel değeri olan bağımsız veya birleşik bir mimari topluluk" olarak ifade edilmektedir (<https://teftis.ktb.gov.tr/>).

Yeniden işlevlendirilerek hayata katılmayan tarihi binaların, yalnızca kullanılmamanın ve çevre koşullarının neden olduğu bozulmanın haricinde bulunduğu çevredeki sosyal ve ekonomik koşullardaki değişikliklerin de etkisiyle çeşitli yıpranmalara maruz kalmaları söz konusudur. Bu yıpranmalar tehlike arz edecek çürümelere ve yıkımlara neden olabilmektedir.

Diğer bir açıdan; korunmayan veya yeniden işlevlendirilerek kazanılmayan kültürel varlığa ait yapıların kaybı dünya mirasında da kayıp oluşturmaktadır. Bu amaçla, korunması gereken kültür ve tabiat varlıkları için çağdaş ve bilimsel yöntemlere dayalı, kalıcı ve etkin bir biçimde

koruma kurallarının oluşturulması ve sözleşmelere dayanarak dünya ülkeleri bağlamında kabullerin sağlanması gerekliliği oluşmaktadır.

Bunlara ek olarak, bu yapıların yeniden işlevlendirilmesinde dikkat edilmesi gereken etik kuralların etkinleştirilmesi ve kabulü, bu alanda karşılaşılan farklı çözümlerden kaçınılması için koruma adına etkin bir araç sunarak ve korumanın kurumsallaşmasını harekete geçirecektir. Etik kurallar (Code of Ethics) , dünyada pek çok alanda oluşturulmuş olup uygulamalardaki tüm gereklilikleri düzenlemektedir. Kültürel varlıkların korunması konusunda ise UNESCO, ICOM (Uluslararası Müzeler Konseyi), ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi) ve ICCROM (Uluslararası Araştırma Merkezi) gibi kuruluşlar tarafından örnek alınabilecek çalışmalar yapılmaktadır. UNESCO'nun kültür varlıklarının değişimi için oluşturduğu çeşitli anlaşmaların etik kuralları, Uluslararası Müzeler Birliği'nin müzeler ve müzeciler için oluşturduğu etik kurallarla paralellik göstermektedir (Önal, 2003, s.28).

Bu da tüm koruma çalışmalarının kültür varlıklarının tahribatını önlemek adına, müzeler, sivil toplum kuruluşları, hükümetler, yerel yönetimler ve profesyoneller arasında kurulacak koordinasyon ile oluşabileceğini göstermektedir. Bu nedenle tüm tarafların görevlerinin gereklerini eksiksiz yerine getirmelerini sağlayarak, ülkemizin koruma kültürü oluşturma çabalarına önemli katkı sağlayacak ve böylece bu alanın kurumsallaşmasına önemli bir katkı sağlayacaktır (Önal, 2003, s.27).

Kısacası, yok olmanın eşiğinde olan miras yapılarını tespit etmek, belgelemek ve restore etmek için yapılan tüm araştırmalar son derece önemlidir. Bir ülkenin miras niteliğinde olduğu düşünülen yapılarını geleceğe aktarmak için önce var olanı anlamak, sorunlarını tespit etmek gerekmektedir. Bu sorunları ortadan kaldırmak için kurallar ve mevzuatlar çerçevesinde ilerlemek hareket edilmelidir. Bazı durumlarda korumanın sağlanabilmesi ve yapının varlığını şehrin bir parçası olarak devam ettirebilmesi için bakım ve onarımın yanında yeni bir işlev de kazandırmak gerekebilmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Tarihi yapıların yeniden kullanımı, tarihsel süreç içerisinde kabul gören bir koruma yöntemi haline gelmiş ve birçok yapı bu kapsamda yeniden işlevlendirilerek kullanılmıştır. Tarihi ve kültürel varlık kategorisinde sayılan bir bina, varlığını nasıl sürdüreceğini bu değerlerin korunması şartları gereğince ortaya koymaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi kültürün gelecek nesillere aktarılması, mimarlığın aktif kullanımı ile doğru orantılıdır. İmar kavramı, asıl amacını kaybetmiş binalar için belirli kurallar çerçevesinde farklı disiplinlere hizmet vermektir. Yapıların bu kavramla canlılığını korumak, milli kültürü gelecek nesillere aktarmanın bir yoludur.

Bu fikirden yola çıkılarak, yapının değişim süreçleri konusu aktarılmadan önce "yeniden işlevlendirme" ve "yeniden işlevlendirme kavramının sağladığı yararlar" araştırma sınırlılıkları doğrultusunda ele alınmış olup, farklı fonksiyonlarla yeniden işlevlendirilen yapıların özellikleri hakkında genel bir bilgilendirme yapılmıştır. Daha sonra yeniden işlevlendirmede yapının sahip olduğu değerlerin korunabilmesi için değerlendirme kriterleri ve mevcut binaya yapılan yaklaşımlar, dikkat edilmesi gereken hususlar, tarihi bir yapı için yeni bir işlev belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken faktörler ele alınmıştır.

Araştırma konusu olan bina, İtalya'nın en popüler turistik noktalarından birinde yer almaktadır ve bu nedenle cazibe merkezi olma özelliği taşımaktadır. Üniversiteye dönüştürülen yapının tarihi de turistler için merak ve inceleme konusu oluşturmaktadır. Turizme yönelik tesisler bakımından da gelişmiş bir bölgedir. Bu nedenle, IUAV Venedik Mimarlık Üniversitesi'nin dönüşüm aşamalarının incelenmesi ve kayıt altına alınması yapılan iyileştirmenin sunulması açısından önemlidir.

3. Yöntem

Araştırma "Betimsel Model"e dayalı nitel bir araştırmadır. Bu kapsamda, Venedik'te bulunan eski bir yapının, araştırmalarda yer alan yeniden işlevlendirme detaylarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Yöntem olarak literatür taraması, yerinde yapılan kişisel gözlem, alan araştırması ve Venedik Pamuk Fabrikası'nın stratejik planlarının oluşturulması için SWOT analizlerinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak olumlu ve olumsuz yönler tespit edilmiş, fabrikanın sürdürülebilirliği ve toplumla uyum sağlaması için güncel stratejiler geliştirilmiştir. Yapılan analizlere dayanarak, görsellerle tespit edilmiş yapıya ait eksikliklerin belirlenmiş ve belirlenen bu tespitler ışığında yapısal çözümler için öneriler ve yorumlar ortaya konulmuştur.

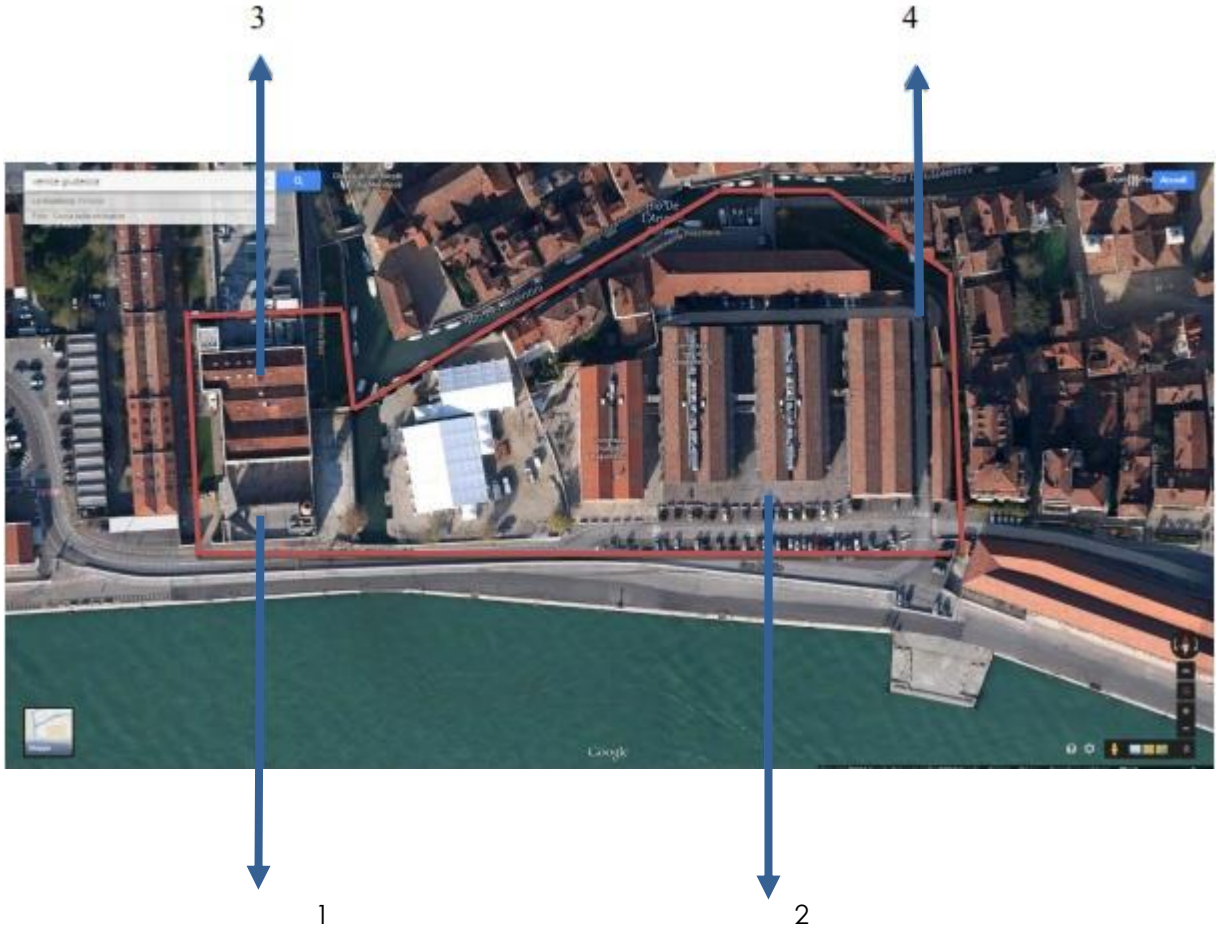
Yaşamın sürekliliği yenilik gerektirdiğinden, koruma bağlamında bakım görmüş ve yeniden işlevlendirilmiş yapı örnekleri tüm dünyada görülmektedir. Çalışmanın sonraki bölümlerinde örnek olarak Venedik'teki tarihi bir binanın yeniden işlevlendirilerek yaşama katılımı ele alınmıştır.

3.1. Venedik Pamuk Fabrikası Örneği

Resim 1. Kanaldan eski fabrikanın görünümü (Kişisel Arşiv, 2014)

Resim 1'de görülen yapı, Giudecca Kanalı'nın batısındaki Santa Marta yerleşim alanında bulunan; 19. ve 20. yüzyıllardan kalma antika binaların yanı sıra Parlamento üyelerinin evlerinin bulunduğu alandır. Bölgede, gaz depolamasından suyollarına, büyük hangarlardan pamuk fabrikalarına veya depolara kadar kentsel yaşama büyük katkılar sağlayan birçok endüstriyel yapı bulunmaktadır. Ayrıca bölgenin stratejik konumu iskeleye çok yakın olduğundan Yunanistan, Hırvatistan ve Slovenya'dan insanların sığınabileceği bir sığınak haline getirmektedir (<http://www.comune.venezia.it/>).

Resim 2. Eski pamuk fabrikasının harita görünümü (<https://maps.google.com>)

Bu bölgede bulunan Cottonificio (Resim 2) 1883 yılında kurulmuştur ve sadece Venedik değil, tüm Veneto bölgesindeki en önemli pamuk fabrikasıdır. Aslında topluluğun ilk fikri, büyük bir arazi parçası satın almak ve sonra onu parçalar halinde satmak olmuştur. Milan mühendisleri Antonio Baffo ve Vittorio Mazzuchelli tarafından tasarlanan ilk proje, 4 binaya 3.000 kişinin katılmasını gerektirmiştir. Sonunda Vittorio Mazzuchelli, iki bölüme ayrılmış büyük bir dikdörtgen bina tasarlamıştır. Binanın güney kısmı pamuğun temizlenmesine ve harmanlanmasına, kuzey kısmı ise dokuma ve esnetme için kullanılmaktadır (www.uauim.ro).

Resim 3. Magazzini Ligabue (Kişisel Arşiv, 2015)

Haritanın ikinci noktasında yer alan Magazzini Ligabue alanı, başlangıçta serbest bölge ve eski sanayiler için depolama alanı olarak kullanılmış, kırmızı tuğlalarla yan yana inşa edilmiş bir yapıdır (Resim 3). 1916'da bombalandıktan sonra binanın kuzey tarafındaki depo ve ofisler yenilenmiştir. Yenileme süreci sırasında, büyük tuğla çerçeveli pencereler binanın imajını iyileştirmiştir. Fabrika 1960 yılına kadar kullanımda kalmış, ardından restore edilerek Veneto Üniversitesi Kimya Bölümü ile IUAV Üniversitesi'nin Mimarlık Bölümü'nden oluşan merkezi sınıfları olmuştur (<http://www.comune.venezia.it/>)

Resim 4. Avludan dersliklerin görünümü (Kişisel Arşiv, 2015)

Resim 4'te görülen koridorda geniş açıklıklar ile karşılıklı konumlanmış odalar görülmektedir. Oldukça sade ve iki malzeme ile bitirilmiş yapıda tuğla vurgusu korunmuştur. Üniversite yapılarından oldukça farklı olsa da, modern mimari ile uyumunu korumasında oldukça önemlidir. Ark şeklindeki açıklıklar, binanın yapıldığı dönemin uygulamaları gereği ve yeniden işlevlendirilmesi sırasında korunması sonucunda yapının bir parçası olarak korunmuştur.

Resim 5. Avludan geçiş alanlarının görünümü (Kişisel Arşiv, 2015)

Resim 5'te iki yapı arasında bir geçit sağlayan alan görülmektedir. Soğukluk hissi yaratan yapı malzemeleri ile yenilenmiş olan binada metal korkuluklar ve cam kapı öğeleri kullanılmıştır. Buna ek olarak yapı, açıklıkları bulunan ve bu sayede doğal aydınlatmayı barındıran bir yapı olma özelliği taşımaktadır.

Resim 6. Ali/ Wings Heykeli (<http://www.massimoscolari.it>)

Bunun yanı sıra yapının dışında yer alan ve haritanın 1. Noktasında görünen, 1991 yılında Massimo Scolari, Bienal'in Arsenal girişine özgürlüğü simgeleyen "Ali" veya "Wings" adlı bir heykel yapmıştır. Bu heykel çatı üzerinde konumlandırılmıştır ve Ciudecca Kanalı boyunca görülebilmektedir (Resim 6). Sonrasında Venedik Mimarlık Üniversitesi IUAV'a bağışlanmıştır (<http://www.comune.venezia.it/>).

Resim 7. Ortak çalışma alanları (<http://www.comune.venezia.it>)

Haritada 3 numaralı bölgenin içi ise; ortadaki sirkülasyon alanı bölünmemiş, halka açık çalışma alanı olarak kabul edilmektedir (Resim 7). Fakülte ve personelin odalarına yangın merdivenleri ile erişiminin sağlanması, binanın tasarımına henüz dokunulmadığının bir başka göstergesidir.

Resim 8. Haritada 4 numaralı bölge; Üniversitenin bir başka giriş kapısı (<https://www.uauim.ro>)

Arka cephesi kanalın kenarına bakan yapının bir girişi de bu taraftan verilmiştir (Resim 8). Her açıdan oldukça sade ve basit çözümlenmiş olan bu yapıda ortak alan sistemi bulunmamaktadır. Bunun nedeni zamanında kendi amacına uygun şekilde üretilmesinden kaynaklanmaktadır. Yeniden işlevlendirilmiş halinde de bu eksiklik ortaya çıkmaktadır.

Açıkça görülüyor ki; endüstriyel yapılar, geniş açıklıkları olan oldukça dayanıklı yapılardır. Bu yapıların en büyük avantajı geniş üretim ve depolama alanlarına sahip olmalarıdır. Bu şekilde, ihtiyaç duyulduğunda bu geniş alanlar yeni işlevlerine göre kolayca bölünebilmektedir.

4. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, SWOT analizi yöntemi ile Avrupa'nın Venedik Adası'nda bulunan eski pamuk fabrikası iken şimdi üniversite binası olarak kullanılan yapının stratejik planları analiz edilmiştir.

"SWOT analizi; incelenen projenin, tekniğin, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamak için kullanılan bir tekniktir. Güçlü ve zayıf yönler organizasyonun kendisiyle ilgili içsel faktörler olup; fırsat ve tehditler ise organizasyonu dışarıdan etkileyen faktörlerdir. SWOT analizinde amaç, iç ve dış etkenleri dikkate alarak, var olan güçlü yönler ve fırsatlardan en üst düzeyde yararlanacak, tehditlerin ve zayıf yönlerin etkisini en aza indirecek plan ve stratejiler geliştirmeye yardımcı olmaktır. Bu nedenle yeniden işlevlendirilmiş yapılarda SWOT analizi, tasarımın net bir biçimde tanımlanabilmesini sağlamakta ve tasarım çözümleri için yol gösterici olmaktadır.'" (Müezzinoğlu, Noraslı ve Sungur, 2020, s. 119).

SWOT ANALİZİ	İÇSEL FAKTÖRLER		DIŞSAL FAKTÖRLER	
Yapının Çevresel Özellikleri	Güçlü Yönler	Fırsatlar	Zayıf Yönler	Tehditler
Yapının Mimari Özellikleri				
Yapının Teknik Özellikleri				

Tablo 1. SWOT analizi yönteminin fabrika yapısına uygulanması

Tablo 1'de Venedik Pamuk Fabrikası'nın SWOT analizinde kullanılan faktörler, binaların çevresel özellikleri, mimari özellikler ve teknik özellikler şeklinde üç ana başlığa ayrılmıştır. Yapının ve çevresinin içsel ve dışsal faktörleri de bu sınıflandırmaya dâhildir.

VENEDİK KOTON FABRİKASI İÇİN SWOT ANALİZİ		İÇSEL FAKTÖRLER		DIŞSEL FAKTÖRLER	
		Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
YAPININ ÇEVRESEL ÖZELLİKLERİ	Yapının Konumu	Adaya hâkim bir konumda yer alması	Konutlara yakın konumda olması	Herkes tarafından kolaylıkla algılanabilir olması	Yapının eskime sürecini hızlandırabilir.
	Ulaşım	Kanalın kenarında olması	Acil durumlar için yeterince iyi bir altyapısı olmaması	Üniversiteye ekonomik açıdan katkı sağlaması	İnsanların korku ve tedirginlik yaşamasına sebep olabilir.
	Arazi Kullanımı	Manzara olarak açık ve kanala direkt bağlanması	Komşularının tarihi dokuya uygun işlevlerde olmaması	Kolay kullanıcı sirkülasyonu sağlaması	Bütüncül yapı dengesini bozmaktadır.
	Erişilebilirlik	Feribotların durduğu noktaya yakın olması	Yapı içinde engelliler için herhangi bir çözümün bulunmaması	Turizm potansiyelini arttırması	Yapının herkes tarafından rahatlıkla kullanımını engeller
	Sürdürülebilirlik	Tarihi dokuya uygun malzeme kullanımı	Bölgede yapılaşma sürecinin tamamlanmamış olması	Tarihi ve kültürel yönden sürdürülebilir verileri içermesi	Tarihi doku sürekliliğini zayıflatır
	Kent İmgesi Durumu	Kentsel görünüm korunurken, kentin gelişimine katkı sağlanması	Yapı etrafında yer alan çarpık yapılaşma	Adadaki boşlukların tarihi dokuya uygun yapılarla doldurulması	İmar değişiklikleri ile yapılan yeni yapılar bölgenin tarihi silüetini kaybettirebilir.

Tablo 2. Çevresel özellikler bakımından, Venedik Pamuk Fabrikası için SWOT analizi

Tablo 2, Venedik Pamuk Fabrikasının çevresel özelliklerine dayalı olarak SWOT analizinin sonuçlarını göstermektedir. Bu sonuçlara göre;

Bina, adanın iç kısmına göre daha erişilebilir bir konumda yer almaktadır. Ancak bu konumda yer alan bilinçsiz kullanıcılar ve binanın arkasında yer alan konutlar, yapının yaşlanma sürecini hızlandırmaktadır.

Kanalın kenarında yer alan konumu nedeniyle yapıya ulaşım imkânı rahattır. Bu durum Üniversitenin tercih edilebilirliğini arttırarak ekonomik açıdan katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, yetersiz alt yapı kullanıcıların korku ve endişe hissetmesine neden olmaktadır. Kanal üzerindeki toplu taşıma sayısının sınırlı olması bu durumu daha da endişe ve kaygının artmasına ek bir neden oluşturmaktadır.

Kanal yanındaki konumu ve görüş açısı olarak karşısındaki Guidecca Adası'na bakıyor olması olumlu bir yön oluşturmakta ve kullanıcı sirkülasyonunu artırmaktadır. Ancak bina iç mekân çözümlerinde engelli bireylerin düşünülmemiş olması olumsuz bir yön olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapının dış duvarlarında ve çevresinde tarihi dokuya uygun malzemeler kullanılmıştır. Bu, binanın tarihsel sürecine destek verici bir yön oluşturmaktadır. Ancak konut bölgesindeki tamamlanmamış yapılaşma tarihi dokunun sürekliliği bağlamında olumsuz bir yön oluşturmaktadır.

VENEDİK KOTON FABRİKASI İÇİN SWOT ANALİZİ		İÇSEL FAKTÖRLER		DIŞSAL FAKTÖRLER	
		Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
YAPININ ÇEVRESEL ÖZELLİKLERİ	Yapının Boyutları	Net dikdörtgen bir plan formuna sahip olması	Yapının strüktürel sınırlılıkları yüzünden, boyutların asgari düzeyde tutulması	İç mekânda kullanım verimliliğini arttırması	Davranışsal gereksinimin min. düzeyde sağlanmasına sebep olabilir.
	Cephe Karakteristiği	Fabrika'nın geleneksel cephe karakterine bağlı kalınarak restorasyonun yapılması	Geleneksel cephelerin özgünlüğü olmayarak birbirine benzetilmeye çalışılması	Kentin has dokusunun korunması	Kentin tarihi doku özgünlüğü kaybedilebilir.
	Mekânlar Arası İlişki	Altyapı gerektiren birimlerin ayrı bir yerde çözümlenmesi	Altyapı gerektiren birimlerin ayrı bir yerde çözümlenmesi	Yapı kullanım ömrünün uzaması	Görsel kirlilik oluşturabilir.
	Donatı Seçimi	Donatılarda geleneksel dokuya uyumlu malzeme seçimi	Seçilen donatıların nitelsiz ve sıradan olması		Orijinal dokunun sürekliliğini olumsuz etkiler.
	Kullanım Esnekliği		Mimari yapı elemanlarının kullanım esnekliğini kısıtlaması		Tasarımda sıradanlaşmayı ortaya çıkarmaktadır.
	Estetik Olgusu	Geleneksel dokunun sürekliliğin sağlanması		Kentin estetik bütünlüğünü pekiştirmesi	

Tablo 3. Mimari özellikler bakımından, Venedik Pamuk Fabrikası için SWOT analizi

Tablo 3'te Venedik Pamuk Fabrikası'nın mimari özellikleri bakımından yapılan SWOT analiz sonuçları görülmektedir. Bu analizlerin sonucuna göre öncelikle; dikdörtgen planlamaya sahip binalar, iç mekân kullanımı açısından olumlu bir yön oluşturmaktadır. Bununla birlikte, binanın strüktürel yapısı ve iç mekândaki boyutsal olumsuz bir yön oluşturmaktadır. Fabrikanın

geleneksel cephe özelliklerine bağlı kalarak, yapılan rehabilitasyon, şehrin kendine özgü dokusunun korunmasına yardımcı olmaktadır. Ancak, bu doku üniversite işlevi açısından olumsuz bir etki oluşturmaktadır. Bunların yanında, yapının güçlendirilmesi için kullanılan malzemelerin geleneksel doku ile uyumlu seçilmesi olumlu bir yön oluştururken, üniversitenin konsepti bağlamında gerçekleşen bu kuvvetlendirme orijinal dokunun devamlılığında olumsuz bir yön oluşturmaktadır. Yapı bileşenlerinin, kullanım esnekliği üzerindeki kısıtlamaları da aynılaşan tasarımlara yol açmaktadır.

5. Sonuç

Bu çalışma için yapılan literatür araştırması sonucunda, "koruma" ve "yeniden işlevlendirme" kavramı, tarihsel, kültürel, etik, ekonomik ve çevresel faktörler göz önünde bulundurularak açıklanmıştır. Bu bağlamda yeniden işlevlendirilen mimari biçimin gerekleri ortaya konmuştur. Açık ki, korunan bir binanın fiziksel ömrü genellikle işlevsel ömründen daha uzundur, bu nedenle yapı ömrü boyunca farklı işlevler sunmalıdır. Toplumsal ihtiyaçların ve ahlaki değerlerin sürekli değiştiği günümüz ortamında, korumanın değerini bilinçli olarak gözetilen bir koruma yöntemi ile bir binanın fiziksel ömrünü uzatabilmekte, bu sayede yapı uzun vadede üstleneceği hizmetleri sunabilmektedir.

Örneklenen yapının incelenmesi aşamasında tarihi binaların yeniden işlevlendirilerek kullanıma açılmasının önemi ve zorluğu ortaya konmuştur. Kültürel mirasın bir parçası olan yapıların, korunması ve farklı amaçlarla kullanılması için yapılacak yenilemenin, yapının mevcut dokusunu etkilemeden gerçekleştirilmelidir. Konumu itibarı ile kıymetli bir lokasyonda yer alan ancak bakıma ve onarıma ihtiyacı olan yapıların kazandırılması, yıkılarak ve yeni bir yapı oluşturulmasından daha uygundur. Ne var ki, binanın yenilenmesi de büyük zorluklara neden olmaktadır. Örneğin dil bütünlüğünü bozmadan yeni pratik ve estetik işlev gereksinimlerinin sağlanması yeniden faaliyete geçerken karşılaşılan en büyük zorluklardan biridir.

Literatür araştırması sonucu varılan bir diğer nokta ise; yenilenecek yapı için seçilen işlevin, restore işlemleri başlamadan önce uygunluğunun analiz edilmesi gerektiğidir. Ayrıca toplumsal bellekteki mekansal özelliklerini kaybetmeden, zaman içinde yeniden işlevsel hale getirilerek sürdürülebilirliğini korumalı, tarih ve kültürün bir parçası olarak kurtarılacak mekânın niteliklerine ve değerine göre müdahale edilmelidir. Bu nedenle öncelikle binanın özelliklerini, avantajlarını ve dezavantajlarını analiz etmek ve mekâna nasıl yaklaşılacağını belirlemek gerekmektedir.

Araştırmanın nicel bölümünde, tarihi yapıların geçmişi ve mimari özellikleri tanıtılmış, sonucunda yapı, mekân, teknoloji, malzeme, aydınlatma ve fonksiyonel dönüşüm sürecindeki çağdaş eklemeler irdelenerek, özgün niteliğini ne kadar koruduğu ve yeni işlevler nedeniyle mekâna özgü olmayan değişikliklerin ve aksesuarların eski yapı ile uyumlu olup olmadığı analiz

edilmiştir. Venedik Pamuk Fabrikası'nın özelinde ise, SWOT analizi yapılarak sonuçları sistematik olarak şu şekilde değerlendirilmiştir;

Öncelikle fabrika yapısı insanlı yaşam ölçeğine uygun bir yapıdır. Bu nedenle üniversite işlevi üstelenmesi hem yapı açısından hem de kent açısından uygundur. Örnek incelemede; yapının hizmet edeceği yeni işleve göre, üzerindeki önceki işlevinden kalan unsurlardan arındırıldığı ve yapı bütünlüğünün bozulmasına gerek duyulmadan yeni işlevin gereklerine göre organize edilerek, kentsel yaşam alanına entegre edildiği düşünülmektedir. Bazı alanlar tamamen temizlenmiş ve halka açık alanlara dönüştürülmüştür.

Yenileme sonrası plan şemasında mekân bölüntülerinde, hacimsel alanlarda ve yapı kurgusunda değişim görülmemektedir. Binanın orijinal düzeni korunarak, mekân organizasyonu, çelik ve cam malzemelerden üretilen konstrüktif eklemeler yoluyla geliştirilmiş, kuvvetlendirilmiş ve orijinal dokunun korunması amaçlanmıştır. Yeni fonksiyonun gereksinimlerine göre asma katlarla yer kazandırılmıştır. Ancak iç mekân söz konusu olduğunda üniversite yapısının çok büyük olmaması ve tavan yüksekliğinin normal seviyeden düşük olması, kullanıcılara mekânın ruhunu keşfetme fırsatı sunmamaktadır.

Üniversitenin hizmet alanı, daha sonra oluşturulmuş olan ek bir yapıda yer almaktadır. Tuğla ve cam malzemelerinin kullanıldığı ve açık profiller ile geçitlerin sağlandığı yapı, bir üniversite ortamı için estetik ve işlevsellikten oldukça uzaktır. Alanda kampüs atmosferi olmayışı ve genel anlamda mevcut malzemelerin renk ve dokularına ek olarak farklı renklerin ve dokuların kullanılmayışı estetik yoksunluğa neden olmaktadır.

Peyzaj düzenlemesinin yeniden kurgulanması gereken üniversite yapısının çevresinde öğrenciler sosyalleşmeleri açısından rekreasyon alanlarının oluşturulması ile öğrencilerin bu tarihi mekanla daha sıkı bağ kurmaları sağlanabilecektir. Buna ek olarak arka tarafında kalan konutlarla daha farklı bir dil birliği kurulması yapısal ilişkiler açısından faydalı olacaktır.

Tüm bu restorasyon işlemleri sonrasında, yapı yeni işlevin gerektirdiği mekânsal düzenlemelere hazır hale gelmiştir. Projede yalınlığı korumak ve ambar özelliklerinden yararlanmak yöntem olarak seçilmiş olup gerek duyulmayan hiçbir süs öğesi kullanılmamıştır.

Sonuç olarak; alternatif işlevin avantaj ve dezavantajları ön görerek, işlev bakımından değerini yitirmiş tarihi yapının varlığını korumak amacı ile yapıya yeni bir işlev yükleyerek faaliyete geçirilmesi doğru karar olsa da, mimari özgünlüğün bozulmaması gerekliliği göz önünde bulundurulmalıdır.

KAYNAKÇA

- AHUNBAY, Z. (2011). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon (6. Baskı)*. İstanbul: YEM Yayın.
- AYDIN, D. & YALDIZ, E. (2010). Yeniden Kullanıma Adaptasyonda Bina Performansının Kullanıcılar Üzerinden Değerlendirilmesi. *Metu Journal of Fine Arts*, 27(1): 1-22.
- BOZKURT, Y. (2012). *Çevre Sorunları Ve Politikaları*. İstanbul: Ekin Basım Yayın.
- CITTA DI VENEZIA. (2015). Erişim adresi: <http://www.comune.venezia.it/>
- CUNNINGTON, P. (1998). *Change of Use: The Conversion of Old Buildings*, London: Alpha Books.
- DÜNYA KÜLTÜREL VE DOĞAL MİRASIN KORUNMASI SÖZLEŞMESİ. <https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263665/dunya-kulturel-ve-dogal-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html>
- GÜLASATEKİN, N. (2004). Kültür ve Doğa Varlıklarımız Neyi, Niçin, Nasıl Korumalıyız? T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı, Yayın No: 3016. ISBN: 975-17-3133-X
- HAVILAND, A. W. (1990). *Cultural Anthropology*. (6th edn.) Forth Worth, TX: Holt, Rinehart and Winston.
- ICOMOS. (1964). Venedik Tüzüğü, The International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites, ICOMOS. http://www.icomos.org/charters/venice_e.pdf. Erişim: 20.8.2021
- MENDİLCİOĞLU, R. F. (2012). Türkiye'de ve Dünyada Endüstriyel Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesinin Nedenleri. *Sanat Yazıları Dergisi*, 42(27):79-88.
- MORLEY, D. & ROBINS, K. (1997). *Kimlik Mekânları*, (Çev. E. Zeybekoğlu). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- MÜEZZİNOĞLU, M. K., NORASLI, M. & SUNGUR, M. (2020). Taşınmaz Bir Kültür Varlığının Yeniden İşlevlendirilmesine Yönelik Sistemik Analiz. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 6(1), 113-123. DOI: <https://doi.org/10.34137/jilses.572504>
- ORBASLI, A. (2008). *Architectural Conservation*, London: Blackwell.
- ORTAYLI, İ. (2002). Türkiye'de Tarihi Kent Dokularının Korunması ve Geleceğe Taşınması Sempozyumu. Antalya.

ÖNAL, İ. (2003) Koruma Kültürü Ve Etik Kurallar. *Tmh - Türkiye Mühendislik Haberleri*, Sayı 423 - 2003/1, S. 27,28.

ÖZKERESTECİ, İ. (2001). Hangi Ekoloji. *Domus M Dergisi*, Nisan-Mayıs, (10), 136.

ÖZMEHMET, E. (2007). Avrupa ve Türkiye'deki Sürdürülebilir Mimarlık Anlayışına Eleştirel Bir Bakış. *Journal of Yaşar University*. 2(7):809-826

PENDLEBURY, J. (2009). *Conservation in the Age of Consensus*, London: Routledge.

SCHMIDT, L. (2009). *Architectural Conservation: An Introduction*, Berlin: West-Kreuz Verlag.

SHAVIV, E. (2001). On The Use Of "Solar Volume" For Determining The Urban Fabric. *Solar Energy*, 70(3), 275- 280.

UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND URBAN PLANNING. (2015). Erişim adresi: www.uauim.ro

YILMAZ, S. & VURAL, N. (2015). *Role Of Nanotechnology In The Design Of Sustainable Buildings*. 2nd International Symposium on Innovative Approaches in Architecture, Planning and Design. s. 295-302.

Görsel Kaynakçası

Resim 1. Kanaldan eski fabrikanın görünümü, (2014), Kişisel Arşiv

Resim 2. Resim 2. Eski pamuk fabrikasının harita görünümü, (2015). Erişim adresi: <https://maps.google.com>

Resim 3. Magazzini Ligabue, (2015), Kişisel Arşiv

Resim 4. Avludan dersliklerin görünümü, (2015), Kişisel Arşiv

Resim 5. Avludan geçiş alanlarının görünümü, (2015), Kişisel Arşiv

Resim 6. Ali/Wings Heykeli, (2015), Erişim adresi: <http://www.massimoscolari.it>

Resim 7. Ortak çalışma alanları, (2015), Erişim adresi: <http://www.comune.venezia.it>

Resim 8. Haritada 4 numaralı bölge; Üniversitenin bir başka giriş kapısı, (2015), Erişim adresi: <https://www.uauim.ro>